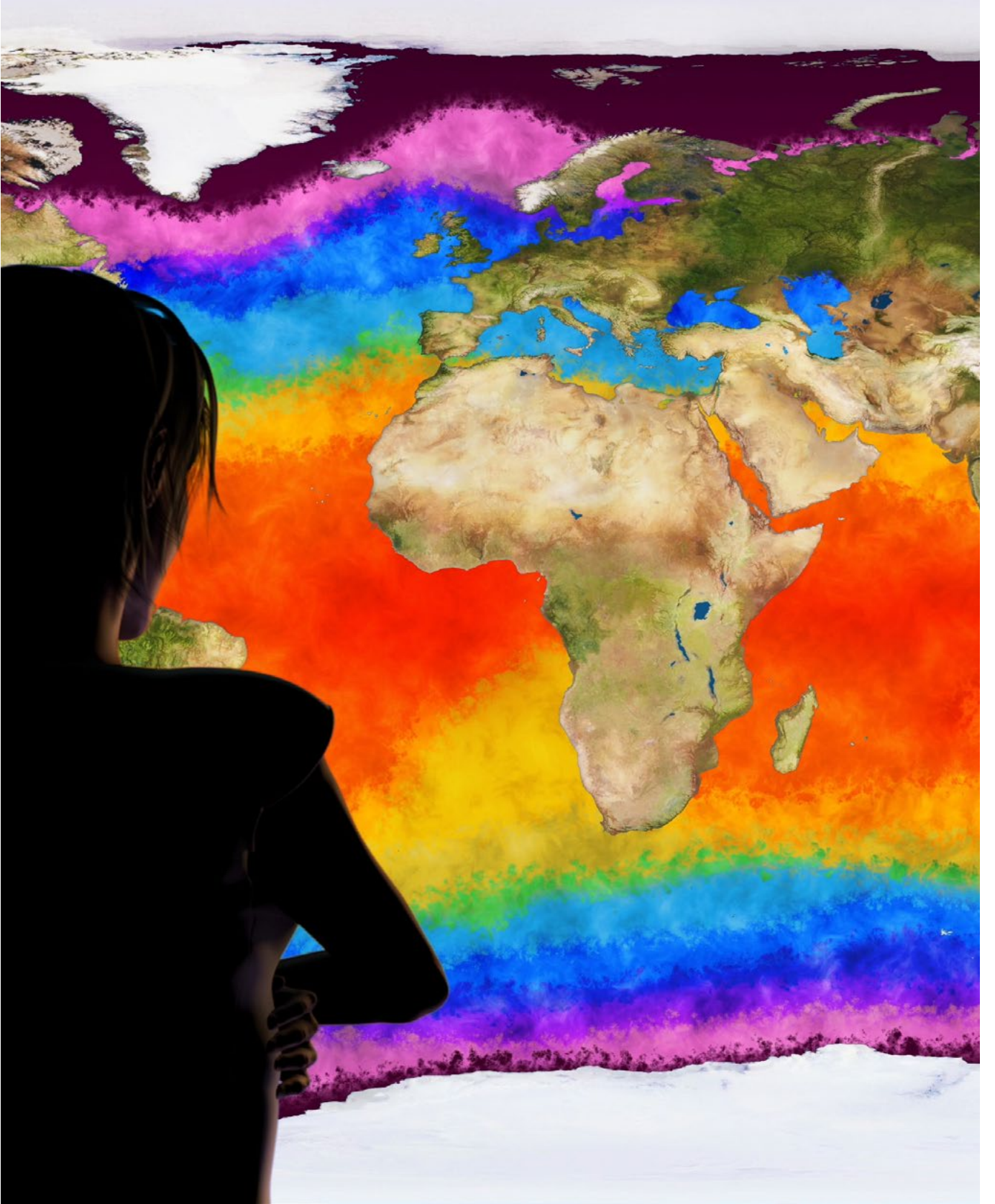

İKLİM KRİZLERİ VE ULUSAL GÜVENLİK

TREND ANALİZİ HAZİRAN 2020

İşbu eserde yer alan veriler/bilgiler, yalnızca bilgi amaçlı olup, bu eserde bulunan veriler/bilgiler tavsiye, reklam ya da iş geliştirme amacına yönelik değildir. STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. işbu eserde sunulan verilerin/ bilgilerin içeriği, güncelliği ya da doğruluğu konusunda herhangi bir taahhüde girmemekte, kullanıcı veya üçüncü kişilerin bu eserde yer alan verilere/bilgilere dayanarak gerçekleştirecekleri eylemlerden ötürü sorumluluk kabul etmemektedir. Bu eserde yer alan bilgilerin her türlü hakkı STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmaksızın işbu eserde yer alan bilgi, yazı, ifadenin bir kısmı veya tamamı, herhangi bir ortamda hiçbir şekilde yayımlanamaz, çoğaltılamaz, işlenemez.

 STM ThinkTech

1. GİRİŞ

Bilim insanlarına göre iklim değişikliği küresel boyutlarda dünyanın en acil sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Hızlı nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşme, ormanlık alanların yok olması, salımı artan sera gazları ve yarattığı küresel ısınmayla birlikte kuraklık ve bunun gibi pek çok unsur artık küresel iklim değişikliğinin, yarattığı çevre ve ekonomi probleminin ötesinde bir ulusal güvenlik tehdidi oluşturduğunu da ortaya koymaktadır.

Artan iklim değişiklikleri ve mevsimlerdeki istikrarsızlıklar orduların ve güvenlik güçlerinin hareket, harekât, lojistik kabiliyetlerini zorlarken insanların karşı karşıya kalacağı sağlık, ulaşım, gıda, ekonomi ve çevre problemlerinden ötürü kamusal anlamda da iç ve dış huzursuzlukların doğmasına yol açmaktadır. Bu nedenle sorunlarla mücadele konusunda dünyanın önde gelen ülkelerinin güvenlik ve savunma otoritelerine yapılan baskı artmaktadır.

Bu araştırmayla; küresel ölçekte yaşanan iklim değişikliği sorununun güvenlikle ilişkisi incelenerek, iklim değişikliğinin tehdit oluşturduğu güvenlik alanlarına ve alınabilecek önlemlere yönelik bir analiz sunulmaktadır.

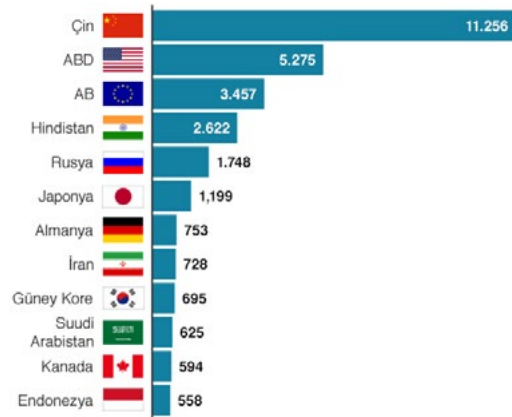
2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ETKİLERİ

Dünyanın ortalama sıcaklığı 15 santigrat derecedir. Bu sıcaklık farklı dönemlerde daha yüksek ve alçak olmuştur ancak son yıllarda ortalama sıcaklığın artışı hız kazanmıştır. Bunun sebebi güneş enerjisini absorbe ederek dağıtan sera gazlarına, endüstri ve tarım işleri sebebiyle ortaya çıkan enerjinin de eklenmesidir. Sonucunda da

sıcaklık artışları olmaktadır. Sıcaklık artışlarının en belirgin etkisi buharlaşmadır ancak bu durum atmosferde bir iki gün kadar gözlemlenmektedir. Karbondioksitin (CO₂) etkisi ise çok daha uzun sürmektedir. CO₂ emisyonlarının çoğu insan yapımı fosil yakıt tüketimlerinden kaynaklıdır ve dünyanın ortalama ısısının artışında önemli bir rol oynamaktadır. 1750 yılından sonra başlayan endüstriyel devrimle birlikte atmosferdeki CO₂ seviyeleri yüzde 30 artmıştır. Günümüzde atmosferde bulunan CO₂ oranı son 800 bin yılın içinde en yüksek seviyededir. Bu durum geri dönüşü oldukça zor iklim değişikliklerini beraberinde getirmektedir⁽¹⁾.

En fazla karbon salan ülkeler

Yıllık CO₂ salımı (megaton)

Not: Bir megaton 1 milyon tona eşittir

Şekil 1: En fazla karbon salımı gerçekleşen ülkeler⁽¹⁾.

Karbondioksit salımının en yüksek düzeyde seyrettiği bölgeler başta Çin ve ABD olmak üzere gelişmiş sanayiye sahip ülkelerdir. Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, Hindistan, Rusya ve Japonya bu iki gelişmiş ekonomiyi takip etmektedir.

2.1 İklim Değişikliğinin Etkileri

Küresel iklim değişikliğinin fiziksel etkileri; buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, adaların kıyı şeritlerinin kaybı, kullanılabilir toprakların azalması, kuraklık, seller, çölleşme, hastalıkların yayılması, ekim ve ürün verme mevsimlerinde değişiklikler olarak belirtilebilir. Bu fiziksel etkilerin neden olacağı durumlar ise; geçim güvensizliği, gıda güvensizliği, artan sosyal gerginlik, kullanılabilir suya daha az erişim, ticaretin azalması, insan sağlığının bozulması, yoksulluğun artması, fiziksel güvenliğin azalması ve göçlerin artışıdır. Belirtilen durumlar; hükümetler, toplumlar ve bireyler tarafından doğru stratejiler uygulanmazsa, şiddetli çatışmalara yol açabileceğinden önde gelen ülkelerin güvenlik ve savunma otoritelerinin de gündeminde bulunmaktadır^[2].

2.2 İklim Güvenliği ve Riskleri

İklimle ilgili güvenlik riskleri dünya barışı ve güvenliğinin yönetimi üzerinde ciddi etkilere sahiptir. İklim güvenliği, insanların güvenliğini, ekosistemleri, ekonomiyi, altyapıyı ve toplumu tehdit eden mevcut riskleri artıran iklim bağlantılı değişiklikleri tanımlamaktadır.

Ayrıca iklimlere uyum ve etkilerin azaltılması için yapılan yanlış çalışmalar insanların güvenliğini olumsuz etkileyebilir.

Dünya Ekonomik Forumu, 2019 Küresel Risk Raporu'na göre iklim değişikliği endişe verici konular

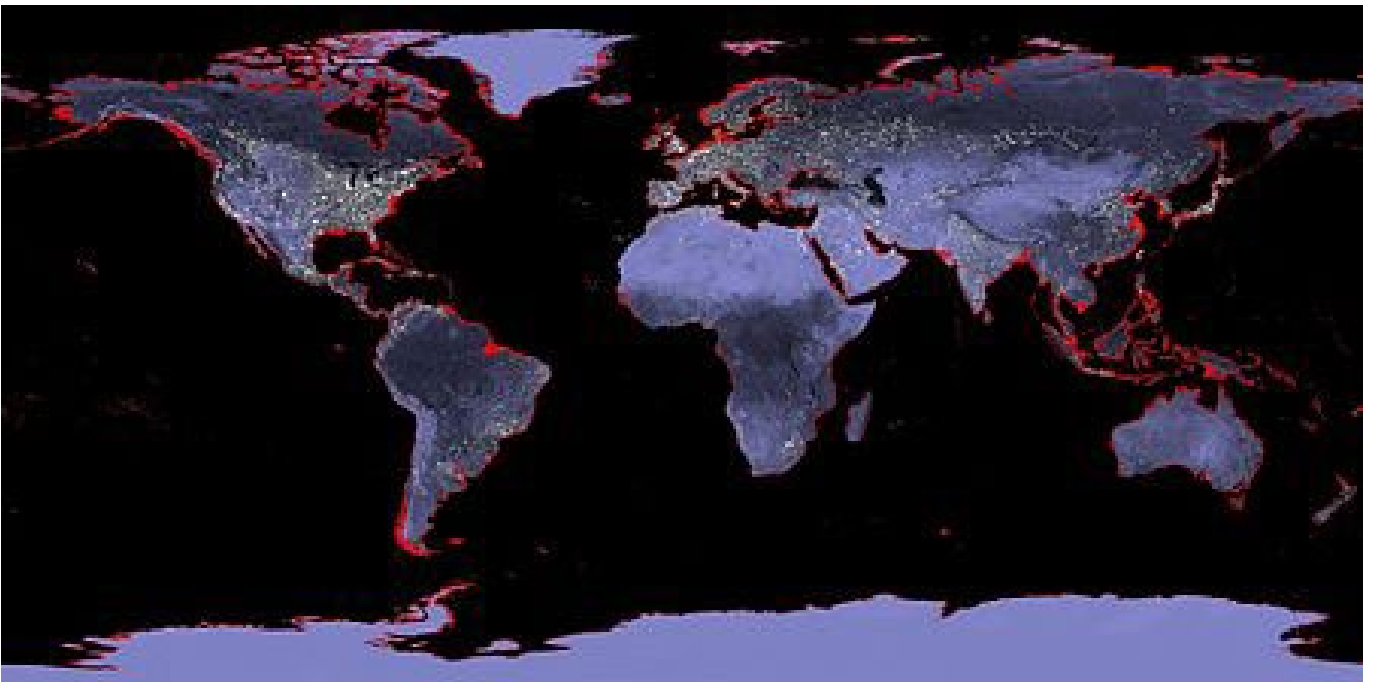
arasındadır. Rapora göre, ekstrem hava şartları, iklim değişiklikleri için eksik alınan önlemler ve doğal afetler üç temel sorunu temsil etmektedir. Küresel Zorluklar Vakfının 2017 Küresel Afet Riskleri raporunda da; içlerinde iklim değişikliğinin de olduğu güvenlik konulu başlıklar değerlendirilerek, küresel ısınmanın insanlığın sonunu getirebileceği açıklanmıştır. 2018 Dünya Tehlike Değerlendirme Raporu ise son 115 yıl dünyada kaydedilen en sıcak zamanları göstermektedir. Isınan dünyada yaşanan ekstrem hava olaylarının diğer etkenlerle birleşmesiyle felaketlerin, çatışmaların, su ve yiyecek kıtlıklarının, göçlerin, işgücü kaybının, fiyat artışlarının ve enerji kesintilerinin artması muhtemel görünmektedir^[3].

2.3 İklim Değişikliğinin Neden Olduğu Krizler

Kuraklık, güçlü tropik fırtınalar, aşırı sıcaklar ve daha fazlası yaşamları tehdit ederek iklim krizlerinin dünya genelinde hissedilmesine neden olmaktadır. İçme suyunun temini hızla zorlaşırken yangınlardan ve kasırgalardan hasar alan şehirlerin yeniden inşası oldukça güçleşmektedir. Fosil yakıtların tüketiminden uzaklaşmak için acil önlemler alınmazsa benzeri tehlikelerin artması kaçınılmazdır^[4].

2020 yılının Ocak ayında Davos'ta toplanan dünya liderleri, Avustralya'da sıcaklıkların artması, kuraklığın uzaması ve güçlü rüzgârların etkisiyle yayılan felaket büyüklüğündeki yangınların yarattığı iklim endişelerini tartışmıştır.

Milyonlarca dönüm arazinin yanması ve yüzlerce evin yıkılmasıyla birlikte insanların trajik bir şekilde hayatlarını kaybetmesiyle sonuçlanan yangın sezonu Avustralya tarihinde yaşanan en büyük felaketlerden biri olarak görülmektedir. Avustralya, itfaiye, polis gücü ve ilkyardım ekiplerine desteği artırmak için askeri güçlerini

Şekil 2: Haritada deniz seviyesinin 6 metre yükseldiği alanlar kırmızı işaretlenmiştir^[3].

görevlendirmenin yanında müttefiklerinden de destek istemek zorunda kalmıştır. Askeri liderler politik konulara karışmamak için kamusal açıklamalarda iklim krizleriyle ilgili fazla açıklama yapmazken dünyadaki orduların üst düzey yetkilileri küresel ısınmanın zararlı ve stratejik etkileriyle ilgili detaylı araştırmalar yapmaktadır. Küresel sıcaklıkların artmasıyla azalan kaynakların, zayıf ve bölünmüş ülkelerin iç yapılarında ayrışmalar yaratarak hassas dengelerle yönetilen hükümetlerin sarsılmasına ve uluslararası ilişkilerin zedelenmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Askeri liderlerin görüşleri böyle kaotik bir ortamda organize suç örgütleri ve terör gruplarının güçleneceği ve her yerde düşmanlığın artacağı yönündedir. Bütün yaşananların yaratacağı dengesiz ortam, salgın hastalıklar, savaşlar ve orduların sürekli olarak insani yardımlara destek verememek zorunda kalmasıyla sonuçlanabilir^[5].

İklim değişiklikleri arttıkça Asya, Afrika, Karayipler, Latin Amerika ve Ortadoğu gibi bölgeler daha büyük risklerle karşı karşıya kalarak dengesizleşecektir. Kıtık, susuzluk ve altyapının hasar alması salgın hastalıklara, isyanlara ve büyük göçlere neden olabilir. Bu durumda küresel ticaret aksayabilir, elektrik gibi enerjilerin kullanımı kısıtlanabilir.

Yakın zamanda Suriye’de örneği görüldüğü gibi artan kuraklık ve benzeri iklim değişiklikleri etkileri ülkelerin iç yapılarında çatışmalara neden olarak ABD ve müttefikleri gibi küresel askeri güçlerin müdahalelerine ve insani yardım çalışmalarının artmasına neden olabilir. ABD Savunma Bakanlığına göre; iklim değişikliği iç savaşa neden olmasa da bu yolu hızlandıracak etkilere sahiptir. Bu nedenle sivil kuruluşlar ve askeriye üzerinde bir yük oluşturmaktadır^[4].

Suriye iklim değişikliklerinin yarattığı risklerin hissedildiği pek çok ülkeden sadece biridir. Akdeniz’de yaşanan hava koşulları değişiklikleri kurtarma veya kayıpların taşınması gibi askeri hava harekâtlarını Avrupa’dan Afrika’ya kadar etkilemektedir. Hava koşulları bazı günlerde uçuşların tamamen engellenmesine sebep olabilmektedir. Sıcaklık artışları Atlantik Okyanusu’nda da riskler yaratmaktadır. Kutup buzullarının erimesiyle yeni ulaşım yolları açıldıkça askeri aktiviteler ve diğer ülkelerin doğal kaynak aramaları da artmaktadır. Bu şekilde devam ederse Atlantik bölgesinin, ABD donanması ve sahil güvenliğinin daha fazla vaktini alması kaçınılmazdır^[4].

ABD’nin yakın stratejik ortağı olan Nijerya’da çölleşme ve yükselen deniz seviyesi bir tehlike oluşturmaya başlamıştır. Nijerya, Afrika’nın en büyük ekonomisine sahip ve en çok petrol çıkaran ülkesidir. Kuraklık şimdiden ekonomik ve sosyal hayatı tehdit etmektedir. Tarım arazilerinin kaybıyla birçok çiftçi güneye göç etmek zorunda kalmıştır. Ancak bu durum güneyde yaşayan farklı etnik ve dini gruplarla bir çatışmaya neden olmuştur. Nijerya hükümeti iklimsel sorunlar nedeniyle artan göçü kontrol edemez duruma gelmiştir^[6].

Deniz seviyelerinin artması Fiji, Solomon Adaları, Tuvalu, Kribati ve Marshall Adaları gibi yerleri de tehdit etmektedir. Deniz seviyesindeki artışın yanında artan okyanus suyu sıcaklıkları güçlü tayfunlara neden olarak Pasifik’te çok büyük hasarlara yol açmıştır.

Küresel ısınmanın engellenmesi için bir şeyler yapılmadığı takdirde Pasifik Adaları’ndan yeni bir göç dalgası ortaya çıkabilir. Sonuç olarak iklim krizleri, ABD’nin ulusal güvenliğini korumak için sebepler oluşturmasının yanında dünya genelinde savunmasız kalan insanlara da yardım etmesine sebep olabilir^[4].

Felaket olaylarının sıklığını araştıran çalışmalar son yıllarda endişe verici sonuçlar göstermektedir. ABD’nin Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresinin Ulusal Çevre Bilgi Merkezi (NCEI) 1980’den 2018 yılına kadar hava olaylarının 1 milyar dolarlık hasara yol açtığını ve yıllık ortalama 6,3 olay yaşandığını tespit etmiştir^[7].

Ekstrem hava olayları ve artan deniz seviyesi özellikle Güney Asya, Güneydoğu Asya ve batı yarım kürede çok daha büyük riskler yaratmaktadır. Sıcak hava dalgaları, kuraklık, sellerin etkisiyle daha da kötüleşen içme suyu ve yiyecek güvensizliği Mısır, Etiyopya, Irak ve Ürdün’de ciddi çatışmalar yaşanması riskini artırmaktadır. Ayrıca arktik bölgede buzulların erimesiyle yeni açılan deniz yolları üzerinden doğal kaynaklara ulaşma yarışı Çin ve Rusya arasında gerginlik yaratma riski ortaya çıkarmaktadır^[8].

3. İKLİM GÜVENLİĞİ VE ULUSAL GÜVENLİK RİSKLERİ

İklim güvenliği ile artan riskler ulusal güvenliği de tehdit eden unsurlar arasındadır. Askeri liderlerin yaptığı araştırmalar iklim değişikliğinin etkisiyle, iklim güvenliğinin ulusal güvenliği tehdit edebileceği üç ana alanı işaret etmektedir. Bu alanlar, artan çatışma ve kaos ortamı, anayurdun daha yıkıcı iklim etkilerine maruz kalması ve orduların öncelikli tanımlanmış görev kapasitesinin engellenmesidir.

Dünya genelindeki birçok hükümet ulusal, bölgesel ve lokal anlamda çeşitli acil durumlar için hareket planı oluşturmuş olsa da iklimsel acil durumlar, askeri güçlerin kapasite ve kabiliyetleriyle ilgili uzun dönem stratejik planlarını değiştirmiş ve değiştirmeye devam etmektedir.

3.1 Sivil Güce Askeri Yardım

Dünya genelindeki silahlı kuvvetler sivil otoritelerin yetersiz kaldığı durumlar için hazırda beklemeye devam etmektedir. Askeri güçler bu desteği, temel askeri amaçları etkilenmeden, kaynakların yeterliliğine göre yedek güçleriyle vermektedir. Ancak dünya genelindeki birçok ulus, özellikle sivil otoriteleri destekleyecek askeri kaynakları oluşturma ve idame etme lüksüne sahip değildir. Bunun nedeni öngörülemez ölçüde ihtiyaç duyulan zaman, kabiliyet ve tecrübe gereklilikleridir. Ayrıca bu durumlarda savunma bütçesinin diğer devlet birimlerinin sorumlulukları için de kullanılması gerekmektedir.

Askeri güçler ihtiyaç halinde sivil otoritelerin desteklenmesiyle ilgili sorumluluklarını kabul etse de artan doğal afetler Sivil Güçlere Askeri Yardım (Military Aid to Civil Power -MACP) konusunun yeniden güçlü bir şekilde değerlendirilmesini ve bu kapsamda ilgili görevlendirmeler için yetenekli ve tecrübeli personelin teminini gündeme getirmiştir^[5].

Bu konsept NATO'da "Civil Military Cooperation (CIMIC)", yani "karşılıklı işbirliği" kavramıyla yer almaktadır.

Askeri ve ulusal güvenlik uzmanları iklim değişikliklerini ulusal güvenlik tehdidi olarak tanımlamıştır. Birlikler üzerinde yarattığı riskler, askeri üslere verdiği zarar ve askeri hazırlıklar üzerine olan olumsuz etkileri tüm dünyada gözlemlenmektedir. ABD hükümeti her ne kadar reddediyor gibi görünse de, ülkenin Savunma Bakanlığı iklim değişikliklerinin ABD'nin küresel çıkarları için büyük risk yaratıldığını düşünmektedir. Uzmanlara göre; iklim krizleri güvenlik tehdidini artıran, ABD birliklerini ve üslerini tehlikeye atan ve küresel çatışmaları artıran riskler doğurmaktadır^[4].

3.2 Değişken İklim Koşulları ve Askeri Hazırlık

Tüm ülkelerde silahlı kuvvetlerin iklim değişikliği ve ekstrem hava koşullarından etkilenmemesi günümüz yapılanmalarında henüz mümkün değildir. Örneğin Pentagon'un en üst düzey askeri ve sivil yetkilileri iklim krizlerinin ABD ulusal güvenliğine direkt bir tehdit oluşturduğunu düşünmektedir. Küresel riskler de dikkate alındığında Pentagon yetkililerinin işleri hem anakarada hem de dünyanın diğer kısımlarında oldukça zorlaşmaktadır.

Kasırgalar, kuraklıklar, yangınlar gibi şiddeti giderek artan ekstrem iklim koşulları askeri üsler için tehlike yaratırken askeri hazırlık süreçlerini de aksatmaktadır. Değişken hava koşulları aynı zamanda dünya genelindeki ülkeleri de olumsuz etkilemektedir. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse, Ekim 2018'de Michael Kasırgası'nın Florida kıyılarını vurmasıyla beraber güzergâhında bulunan Tyndall Hava Üssü oluşan hava koşullarından olumsuz yönde etkilenmiştir. Florida Ulusal Hava Muhafız Alayı ve 325. Hava Gücü'ne ev sahipliği yapan üste F-22 Raptor uçakları için pilot, bakım personeli, ekipman eğitimleri ve testleri düzenlenmektedir. Fırtına boyunca ABD'nin F-22 savaş jetleri kullanılmayarak başka hava üslerine sevk edilmek zorunda kalmıştır. Oluşan yoğunluk ise diğer üslerde jetlerin kullanımını ciddi ölçüde kısıtlamıştır.

ABD Savunma Bakanlığının Ocak 2019'da yayınladığı "Değişen İklimin Etkileri" raporuna göre^[9]; ABD'nin 79 askeri üssünün büyük çoğunluğu iklim değişikliği tehdidi altındadır. 53 üs sel riski yaşarken, 43 üste kuraklık, 36 üste ise yangın riski bulunmaktadır. Rapor aynı zamanda değişen iklimin dünya genelindeki operasyonları ve planlamaları da etkileyebileceğini göstermiştir. Yağmur mevsimleri, çölleşme ve sellerin şimdiden ABD askerleri üzerinde olumsuz etkiler yarattığı vurgulanan raporda, bu tehditlere karşı acilen bir önlem alınmazsa ortaya çıkabilecek başka tehditlerle ABD üslerinin geleceğinin tehlikeye düşebileceği belirtilmektedir.

Deniz seviyesinin yükselmesi bu risklerden biridir. Endişeli Bilim İnsanları Birliğine (Union of Concerned Scientists) göre; deniz seviyesinin 1 metre yükselmesi 128 Savunma Bakanlığı tesisi için tehlike yaratabilir. Bu tesislerin yüzde 43'ü 100 milyar dolar değerinde donanma sistemleri olan üslerden oluşmaktadır^[4].

Emekli Donanma Amiral James Stavridis, yaklaşık 11 yılının her gününü hiç kara görünmeyen okyanuslarda

geçirmiştir^[7]. Denizlerin oksijen üretimiyle, uluslararası ticaret yollarıyla ve sağladığı enerjiyle bizler için ne kadar önemli olduğunu bilen biri olan Stavridis'e göre iklim değişikliğinin kutup buzullarını eritmesi fark edilmesi zor ve geniş zamanlı çok zararlı bir etkidir. Herhangi bir terör saldırısı herkesin dikkatini çekebilirken, buzların erimesi ve deniz seviyesinin yükselmesi çok dikkat çekmemektedir.

2017'de son 100 yılın en büyük iki Kategori 4 kasırgası ABD kıyılarını vurmuştur. Florida'da görülen Irma, Atlantik fırtınaları tarihinin en büyüğüdür. Harvey kasırgası ise Houston'ı vurarak Katrina'dan sonra ABD tarihindeki en büyük maddi hasarlı ikinci kasırga olmuştur. Her iki kasırgada da ciddi sayıda askeri personel görevlendirilmiştir. Irma kasırgasında 8.000 Florida Ulusal Muhafızı görevlendirilirken, Harvey kasırgası için 6.000 asker ve 6.000 Texas Ulusal Muhafızı göreve çağırılmıştır. Florence kasırgası ise doğu kıyısındaki denizcilerin evi olan Kamp Lejeune'de 3,6 milyar dolarlık hasara yol açmıştır.

ABD Hava Kuvvetleri Genelkurmay Başkanı General David L. Goldfein ekstrem hava koşulları ve kuraklık gibi iklim kaynaklı olayların neden olduğu istikrarsızlığın önemli güvenlik sonuçları doğurabileceğini savunmaktadır. Goldfein'in, 9 Nisan 2019'daki "İklim Değişikliği ile Savaşma ve Ulusal Güvenliği Koruma İçin Gerekli Liderlik" oturumunda yaptığı açıklamada, "Birçok insan Suriye savaşının neden başladığını hatırlamamaktadır. Savaşın temel başlangıcı 10 yıllık kuraklıktır. Tarım arazileri ve çiftliklerde yaşayan insanlar ailelerini şehirlere taşımak zorunda kalmıştır. Bu süreçte hiçbir destek sağlanmayınca bir iç savaş çıkmıştır" diyerek iklim değişikliğinin etkilerine dikkat çekmiştir^[7].

2017'deki bir kongre kararına cevap olarak Savunma Bakanlığının Ocak 2019'da hazırladığı "Savunma Bakanlığı Görevleri, Operasyonel Planları ve Tesislerine İklim Değişikliği Etkisi" raporunda geçmiş, şimdiki ve gelecek endişeleri gözden geçirilmiştir. Raporda ABD'nin Afrika Komuta Merkezinin yağmur mevsimi kaynaklı seller, kuraklık ve çölleşme sebebiyle görevlerini yerine getirmekte zorlandığı, Guam Donanma Üssü'nde ise deniz seviyesi artışından kaynaklı denizaltı operasyonları dahil birçok donanma destek operasyonunun aksadığı açıklanmıştır^[8].

3.3 ABD'de İklim Değişikliği Politikası

Ulusal İstihbarat Konseyi tarafından küresel iklim değişikliklerinin 2030 yılına kadar sebep olacağı güvenlik etkilerinin incelendiği gizli "Ulusal İstihbarat Değerlendirmesi" raporu iklim değişikliğinin ABD ulusal güvenliği için yaratacağı geniş çaplı etkilere dikkat çekmektedir^[10].

ABD donanması, ulusal istihbarat raporlarını da dikkate alarak iklim değişikliğine uyum süreçleri için risk yönetimi veya hazırlık yaklaşımı uygulamaktadır. İklim değişikliğinin donanmanın görev ve rolleri için oluşturduğu tehdit bilimsel anlamda belirsiz olsa da donanma, önceliklerini belirlemek için yüzde 100 emin olmayı beklememektedir.

ABD donanmasının 2009 yılının yaz aylarında oluşturduğu İklim Değişikliği Görev Gücü, Arktik Yol Haritasına

iklim değişikliğinin etkilerini de ekleyerek, bölgede ihtiyacı olan yeni kapasite ve gereklilikleri araştırmaktadır. Okyanus bilimcilerin de dahil olduğu İklim Değişikliği Görev Gücü, Arktik'te yaşanan çevre değişikliklerinin bir zorluk olarak bilindiğini ancak bu konuda önlem alınması için beklendiği takdirde ciddi bir krize dönüşebileceğini düşünmektedir. CNA Askeri Danışmanlık Kurulu Başkanı ve eski Genelkurmay Başkanı Gordon Sullivan da benzer görüşleri paylaşmaktadır. Sullivan'a göre savaş alanında yüzde 100 emin olunması beklenirse mutlaka kötü bir şey gerçekleşmektedir. İklim değişikliğinin neden olacağı çatışmaları engellemek için stratejilerin nasıl geliştirilmesi gerektiği önemlidir. Ulusal güvenlik topluluklarının aşına olduğu risk değerlendirme teknikleri bu alanda önemli bir rol oynayabilmektedir^[11].

ABD Savunma Bakanlığı ayrıca iklim etkilerinin gelecekte giderek daha da fazla hissedilebileceği bölgeler ile tesislerin değerlendirmesini yapmıştır. Bu değerlendirmede gerekli ekstra korunma yöntemleri ve hatta tesisin taşınması durumları da değerlendirilmiştir.

Savunma Bakanlığı iklim etkilerinin hafifletilmesi için karbon ayak izinin düşürülmesi ve kaynak tüketiminin azaltılması gibi çalışmalar da yapmaktadır. Gerçekte ABD Silahlı Kuvvetleri, temiz ve geri dönüştürülebilir

enerjinin kullanımını olumlu çevre etkileri yerine, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltarak maliyetleri düşürmek için değerlendirmektedir. Bu sayede daha otonom ve yakıt hattı bakımından daha güvenli üslerin oluşturulacağı düşünülmektedir.

2018 Ulusal Savunma Yetki Yasası (NDAA) ile iklimsel olaylara karşı savunma bütçesi seviyeleri ve politikası belirlenmiştir. ABD Başkanı tarafından imzalanan yasayla iklim değişikliğinin ABD'nin ulusal güvenliğine direkt bir tehdit olabileceği düşünülmektedir. Yasayla Savunma Bakanlığına iklim değişikliklerinden etkilenen üslerin bu durumlara hazırlanması talimatı verilmiştir^[12].

Ancak ABD Başkanı Donald Trump, 14 Şubat 2020'de, hükümetin bütün birimlerince küresel ısınmanın yarattığı risklerin açıklanmasına rağmen iklim değişikliğinin bir ulusal güvenlik tehdidi oluşturup oluşturmadığının tartışıldığı bir panel düzenlemiştir. Panelin düzenlenmesi, Trump yönetiminin iklim değişikliğiyle ilgili bilimsel çalışmaları sorguladığı son adım olarak görülmektedir. Trump'ın daha önce de, önceki başkan Obama'nın küresel ısınmaya sebep olan araç ve enerji santrallerinin yarattığı kirlilikle ilgili olarak getirdiği regülasyonları geri çektiği bilinmektedir. Bu durum aynı zamanda Başkan Trump'ın kendi istihbarat ve güvenlik yetkililerinin tavsiye

ve bulgularını göz ardı ettiği durumlara son örnek olarak gösterilmektedir^[13].

3.4 Diğer Ülkelerin İklim Değişikliğine Yaklaşımları

İklim değişikliğini ve ulusal güvenlik risklerini uzun yıllardır kabul etmeyen bir ülke olan Çin son dönemde yaşanan seller, kuraklık ve ekolojik değişikliklerle durumun ciddiyetini fark etmeye başlamıştır. Çin'in tarım arazilerini ve balıkçılık faaliyetlerini tehdit eden iklim değişiklikleri ülkeyi enerji kullanımında "Yeşil süper güç" olma hedefine yönlendirmiştir. Artan hava kirliliği Çin'in en büyük sorunlarından biri olmuşken enerji üretiminde kömür kullanımını azaltan ve temiz enerjiye yönelten kanunlar CO2 gibi sera gazı emisyonlarını azaltarak küresel ısınma etkilerini yavaşlatmayı hedeflemektedir^[14].

Yakın zamanda Berlin'de gerçekleşen İklim ve Güvenlik Konferansı'nda konuşan Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, iklim değişikliğinin yarattığı risklerin inkâr edilemeyecek seviyeye geldiğinden bahsetmiştir. İklim değişikliğinin dünya genelinde çatışmaları artırdığını ve kaybedecek zaman olmadığını söyleyen Maas, 25 ulusun politik, bilim ve iş dünyası liderlerinin bir araya geldiği oturumda Birleşmiş Milletleri proaktif önlemler almaya davet etmiştir.

Almanya 2018 yılında genel enerji tüketiminin yüzde 40'ını yenilenebilir enerjilere dönüştürmüştür. Kömür enerji santrallerinin 2038 yılına kadar sonlandırılmasını planlayan Almanya, CO2 emisyonlarını en az seviyeye düşürmeyi hedeflemektedir^[15].

İngiliz hükümeti tarafından, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde 2007 yılında tartışılan iklim değişikliğine karşı ulusal güvenlik önlemleri konusu ise risklerin uluslararası alanda da kabul gördüğünün işaretidir. Birleşmiş Milletler bünyesinde toplanan "Devletler Arası İklim Değişikliği Paneli"nde yapılan çalışmalar neticesinde de, panele Nobel Bilim Ödülü yerine Barış Ödülünün verilmesi iklim değişikliğinin ulusal güvenlik etkileri konusuna verilen önemin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

4. TÜRKİYE'DEKİ İKLİM GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARI

Türkiye, uluslararası iklim rejiminde herhangi bir liderlik iddiası olmayan bir ülkedir. İklim Değişikliği ile Mücadele Performansı indeksine göre, Türkiye iklim değişikliği ile mücadelede attığı adımlar açısından 58 ülke içinde 47'nci durumdadır.

İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkeler arasında yer alan Türkiye'de iklim değişikliğine ilişkin çalışmalar dünyadaki gelişmelere kıyaslandığında göreceli olarak daha geç başlamıştır.

Türkiye'nin ulusal iklim politikası ilk kez o dönemki adı ile Kalkınma Bakanlığı tarafından yayınlanan "Beş Yıllık Kalkınma Planları"nın sekizincisinde yer almıştır. 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS) üye olan Türkiye, ilk ulusal

bildirimini 2007 yılında sunmuştur. Bunu takiben 2009 yılında Kyoto Protokolü'ne de taraf olunmuştur.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayınlanan "Türkiye İklim Değişikliği Stratejisi 2010-2023", "Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Eylem Planı 2011-2023" ve "Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı 2011-2023" bu dönemde yayınlanan iklim değişikliğiyle ilgili en önemli ulusal belgelerdir.

Türkiye'nin uluslararası bir antlaşma dolayısıyla sera gazı salımını azaltma taahhüdü verdiği ilk antlaşma ise 2015 yılının Aralık ayında kabul edilen Paris Antlaşması'dır. Türkiye Paris Antlaşması'nı 2016 yılının Nisan ayında imzalamıştır. Paris Antlaşması'na göre; ülkeler sera gazı salımlarını kendi belirledikleri ulusal katkı beyanları doğrultusunda gerçekleştireceklerdir^[16].

İklim değişikliği Türkiye'yi kuraklık, enerji arzı, su ve tarımsal üretim gibi birçok açıdan etkiliyor olsa da iklim değişikliği konusunu ulusal güvenlik boyutuyla ele almak Türkiye'nin çok sık başvurduğu bir yöntem değildir. Türkiye, iklim değişikliğiyle güvenlik arasındaki ilişkiyi ele alırken konuya üçüncü bir kavram aracılığıyla yaklaşmayı tercih etmektedir. Yani Türkiye'de iklim değişikliği ve ulusal güvenlik arasındaki bağı vurgulanmaktansa iklim değişikliği ile gıda, su ve/veya enerji arzı güvenliği arasındaki ilişkiye vurgu yapmak tercih edilmektedir^[17].

Türkiye'de son yıllarda iklim politikalarını hazırlamaya yönelik altyapıyı oluşturmak için önemli adımlar atılmakla beraber ülkenin bütün alanlarda etkin iklim politikaları izlemesi gerekmektedir.

5. SONUÇ

Yakın zamana kadar iklim değişikliği büyük ekonomik etkiler yaratabilecek bir olay olarak ele alınmıştır. Güçlü ekonomisi olan ülkeler için Katrina Kasırgası gibi hava olaylarının makro ekonomik etkileri üstesinden gelinabilir gibi görülse de insani ve politik etkilerinin çok daha yıkıcı olabileceği ortaya çıkmıştır. Çok sayıda insanın etkilenmesi, kritik altyapıların zarar görmesi ve askeri güçlerin harekete geçmek zorunda kalması iklim değişikliğinin ulusal güvenlik açısından da etkileri olduğunu kanıtlar. Özellikle stratejik öneme sahip ülkelerde ulusal güvenlik riskleri daha da belirginleşmektedir^[18].

İklim güvenliği krizlerinin silahlı kuvvetler için risk artırıcı bir etkisi olduğu uzmanlar tarafından da kabul görmektedir. Bu yolda askeri düzenin korunması için hızla aksiyon alınmalıdır. Ancak askeri düzenin gerçek anlamda korunması için yeni bir tehlikeye uyum sağlamaktansa, sorunun köküne inerek tehlikeyi tamamen ortadan kaldırmak en doğru çözüm olacaktır. Bunun için de fosil yakıtlara olan bağımlılığın acilen son bulması gerekmektedir^[4].

Her geçen gün yeni güvenlik zorluklarının ortaya çıktığı dünyada enerji güvenliği ve endüstrinin canlandırılması gibi hedeflerle ülkelerin içlerinde ve stratejik ortaklıkları olan dış yapılarında ortaya çıkan zayıflıklarının da değerlendirildiği bir "İklim Değişikliği Politikası" izlemesi ulusal güvenlik açılarına karşı daha güçlü durulmasını sağlayabilir^[18].

KAYNAKÇA

- [1] BBC, (2020), "What is climate change? A really simple guide", (16 Ocak 2020), <https://www.bbc.com/news/science-environment-24021772>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [2] Vural Çağla; (2018), "Küresel İklim Değişikliği Ve Güvenlik", *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, (Mayıs 2018), <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/470738>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [3] Wikipedia, "Climate security", https://en.wikipedia.org/wiki/Climate_security. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [4] *The Climate Reality Project*, (2019), "The Climate Crisis is a Threat to National Security", (9 Aralık 2019), <https://climateralityproject.org/blog/climate-crisis-threat-national-security>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [5] Staniforth, Andy; (2020), "Climate Emergency – Military Aid to Civil Power", *Defence IQ*, (27 Şubat 2020), <https://www.defenceiq.com/air-land-and-sea-defence-services/articles/climate-emergency-military-aid-to-civil-power>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [6] Nwauba, Tochukwu; (2018), "Climate Change: An Emerging Threat To Nigeria's National Security", *International Journal of Scientific Research and Management*, (15 Kasım 2018), <https://ijrm.in/index.php/ijrm/article/view/1882>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [7] Tarallo, Mark; (2019), "Climate Change as a National Security Threat", *Security Management*, (Ağustos 2019), <https://www.asisonline.org/security-management-magazine/articles/2019/08/climate-change-as-a-national-security-threat/>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [8] Lieberman, Bruce; (2019), "A brief introduction to climate change and national security", *Yale Climate Connections*, (23 Temmuz 2019), <https://www.yaleclimateconnections.org/2019/07/a-brief-introduction-to-climate-change-and-national-security/>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [9] *USA Department of Defense - Office of the Under Secretary of Defense for Acquisition and Sustainment*, (2019), "Report on Effects of a Changing Climate to the Department of Defense", (Ocak 2019), https://partner-mco-archive.s3.amazonaws.com/client_files/1547826612.pdf. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [10] *The National Counterintelligence and Security Center*, "The Impact of Climate Change to 2030 Commissioned Research and Conference Reports", <https://www.dni.gov/index.php/ncsc-how-we-work/207-about/organization/national-intelligence-council/826-the-impact-of-climate-change-to-2030-commissioned-research-and-conference-reports>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [11] Kin, Marcus; "Climate Change Adaptation and National Security", *World Resources Report*, <https://www.wri.org/our-work/project/world-resources-report/climate-change-adaptation-and-national-security>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [12] *Environmental and Energy Study Institute*, "Climate Change and National Security", <https://www.eesi.org/topics/national-security/description>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [13] Davenport, Coral; (2019), "White House Climate Panel to Include a Climate Denialist", *The New York Times*, (20 Şubat 2019) <https://www.nytimes.com/2019/02/20/climate/climate-national-security-threat.html>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [14] Moore, Scott; Melton, Michelle; (2019), "China's Pivot on Climate Change and National Security", *Lawfare*, (2 Nisan 2019), <https://www.lawfareblog.com/chinas-pivot-climate-change-and-national-security>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [15] *Deutsche Welle*, (2019), "Germany pushes climate change as security risk", (4 Haziran 2019), <https://www.dw.com/en/germany-pushes-climate-change-as-security-risk/a-49056370>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [16] Gönenç, Defne; Kibaroglu, Ayşegül; (2017), "İklim Güvenliği Kavramının Türkiye İklim Politikasındaki Yeri", *Alternatif Politika*, (Aralık 2017), <http://alternatifpolitika.com/site/cilt/9/sayi/0/1-Gonenç-Kibaroglu-Iklim-Guvenligi.pdf>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [17] Gönenç, Defne; Kibaroglu, Ayşegül; (2017), "İklim Güvenliği Kavramının Türkiye İklim Politikasındaki Yeri", *Research Gate*, (Aralık 2017), https://www.researchgate.net/publication/330260112_Iklim_Guvenligi_Kavraminin_Turkiye_Iklim_Politikasindaki_Yeri_The_Concept_of_Climate_Security_in_Turkey's_Climate_Policies. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)
- [18] W. Busby, Joshua; (2007), "Climate Change and National Security", *Council on Foreign Relations*, (Kasım 2007), <https://www.cfr.org/report/climate-change-and-national-security>. (Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020)

thinktech
STM Teknolojik Düşünce Merkezi
<http://thinktech.stm.com.tr>

